

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.
Vidéken: félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Fő tér 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

Mese az ipartörvényről.

— július 30.

Szép Magyarországon sok régészeti múzeum van, amelyekben osztrák világok megkövesült csodaszörnyeit őrzik a késő utódok ámulására. De az alluviális, diluviális korok bámulatot keltő ritkaságai mind csupa zsenge, csupa fiatal emlékek a magyar haza páratlan különlegessége mellett, amit úgy hívnak, hogy ipartörvényrevízió. Aki ma öreg ember, annak a bölcsője mellett ipartörvényről zengett a dal, sok ezer kötet parlamentit, négyülési és egyéb szónoklat és cikkely beszélt arról, hogy az ipartörvényt revideálni kell. Iparos-inasokból lettek nagygyárosok, gyárosokból és milliomosokból elzüllött koldusok azóta, hogy nemzedékek sirnak fel folytonosan egy törvény ellen, amely tárgyánál fogva az életbe markol bele s amely minden szakaszában arcul üti a magyar életet.

Ki nem ösmerné a magyar ipartörvény odisszeáját, amely egyidős az alkotmányos korszakkal? Régebben erős, becsült, tisztelt volt a mesterség Magyarországon, mert csak mester csinálhatott ipari portékát és kiüldözték a kontárt min-

denünnét. De a honboldogító teoretikusok reá vetették magukat a felszabadult országra és 1872-ben olyan ipartörvényt alkottak, mely a mi viszonyaink közé nem illő korlátlan iparszabadságot léptette életbe az egész vonalon; urakká tette a tanulatlan, tudatlan szédelőket, akik elvették az ipar tisztességét s akik mián sok ezer becsületes magyar adófizető iparos-polgár család ment tönkre. Sok szerencsétlen háborút viselt Magyarország régiebb és újabb időben; pusztulás járt valamennyinek a nyomában. De a legvégzetesebb háboru pusztításánál is nagyobb volt az a tizenkét esztendői pusztítás, amely a német nyomokon haladó ipari törvényhozók bölcsessége zudított az országra. Az az osztály veszett ki ebben a tizenkét esztendőben, amelyre minden államnak támaszkodnia kell, ha csak el nem veszteti a józan gondolkodását; a polgári középosztály gerince. És a mily arányban pusztul ez, oly arányban toladott be házainkba az osztrák ipar, amelynek az élelmességénél csak a szemérmelensége volt nagyobb mindenha.

1884-ben belátták, hogy revízió alá kell venni azt a törvényt, amely

az iparszabadság által felidézett mértektelen és legtöbbször tisztességtelen verseny folytán a kézműiparosság romlását eszközölte. Am ekkor is a másolók ültek kormányon. A Matlekovits alkotta 1884. XVII. tcz. első szövege csöppel se volt jobb az elődénél: nem akart számolni hazai különleges viszonyokkal; mert Németországban az iparszabadságot prédikálták, nálunk is csak azt hirdették szajkó módjára. Az iparosság felháborodott, tiltakozott.

Az ügyhöz nem értő képviselők pedig nem vették észre, hogy Matlekovitsék tromf gyanánt keresztül vitték azt a szakaszt, mely kimondja, hogy akinek egy iparra már igazolványa van, az másik iparra nem kell, hogy képesítést igazoljon. — Ezzel halomra döntötték az egész alapelveket, amelyhez az iparosság ragaszkodott. Hisz ha a hentes lehet egyben ékszerész, a csizmadia butorasztalos, a szürszabó géplakatos, ez örült képtelenség, de Matlekovitsék jóvoltából husz esztendő óta mégis így van Magyarországon.

Természetes, hogy ezek a képtelenségek, amelyekhez hozzájárult hogy a gazdasági élet a maga folytonos fejlődésével az ipar terén i

A szépség csődje.

— Marczel Prévost cikkkel. —

Marczel Prévost, az asszonyok nagy ismerője és kegyeltje, a párisi Figaro vezércikkeiben rendkívül érdekes témákat feszeget mostanában: az asszonyokról ír...

Egyik legutóbbi vezércikkében nagy gorombaságra merészkedett a hírneves író. Kikiáltotta világgá, hogy — elpusztul a francia faj szépsége. Nincsenek már szép asszonyok Párisban!... Ennek az elolvasásához bizonyára sok ezer manikűrözött kéz csapódott össze a méltó felháborodás haragjával. Így megsérteni egész Páris! Ilyen udvariattannak lenni az udvariasság hazájában!...

A szépség csődjét nem lehet tagadnunk — írja fájdalomosan Prévost — Hol vannak azok a szépségek, akiket mme de Récamir körül apáink apái láttak? Az a sok szép nő, akik még a szalonjaikkban láthatók, egytől-egyig külföldiek. S valóban, ezek mellett az amerikai nők mellett a párisi asszonyok sárgára festett hajukkal, plasztika nélkül való természetükkel és eltorzított mosoly arcukkal, nagyon szomorú jelenségek. Nincsen már hivatásos szépünlők, aki — mint Jules Grévy elnökségének idején — az elnöki palota

ünnepélyeit szemet kápráztató megjelenésével tegye felemelővé.

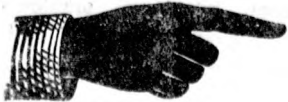
Vigasztalásul azonban azt is kijelenti Marczel Prévost, hogy nemcsak a nőszépség van kivészében, — hanem a szép férfi is. Ha végigmegyünk a boulevardokon vagy körüljárjuk a szalonokat, csinos férfit alig látunk; tökéletes szépet azonban egyet sem. S mikor ezt a szomorú tényt konstatálja a francia író, hozzáfűzi azt a megjegyzést, hogy valóban szükség van a Rigókra s nem lehet csodálni, ha ezeknek sikerük van... Valóságos veszedelem ma a szép férfiak Páris városa; tönkre imádják a nők. Ha igazi férfiszépség kerülne a mai csunyák közé, úgy kellene tennie, mint annak a 16. századbeli florenzi Spuriának, aki eltorzította az arca szépségét, mert életét kezdte féltetni a szépsége miatt.

Egy másik cikkében a jó háziasszony kötelességeivel foglalkozik Marczel Prévost. Amit e részben mond, sok tekintetben megszivlelésre méltó.

— Sajnos — ugymond — a háziasszony művészete csak a hatásában kellemes. A rend és tisztaság jólesik, ám a seprőben és a portörőben nincs semmi báj és így van, hogy a legtöbb férj szereti ugyan a rendet, de a rendesinálástól irtózik. A háziasszony, aki lakását és asztalát oly nesztelenül látja el,

hogy a vendégek, sőt maga a férj sem vesz észre semmit abból, ami a kulisszák mögött folyik, megnyeri a játékot az egész vonalon.

Az ideális háziasszony Prévost szerint ért ahhoz, hogy butorait szépen elrendezze és jókarban tartsa. Ki tudja választani a cselédeit és tud bánni velük. De mindezekről sohasem beszél az úrával. Egy tündér, akinek varázsvesszője láthatatlan. Két dolog van, ami egy férjet, ha az elvégzett napi munka után otthonába tér, felbőszíthet: ha a felesége valamely házi perpatvart döntés végett elébe terjeszt, vagy ha az étel nem élvezhető. És ennek a férfinak igaza van. Ha a lakásban való rend s a jól terített asztal valami egészen titkos munka kész ragozásában tündököl, úgy a háziasszony a maga nemében igaz művész. Az eszközök egész apparátusa eltűnik, csupán az eredmény látható, ami a szó valódi értelmében szép, mert a rendet, a harmóniát teremt és testesíti meg. Mindezeket igen helyesen véli és mondja Prévost, csak attól kell félni, hogy a nőknek mostanság oly erősen hangzatos jogai mellett a házi harmónia ilyen művésznői mind ritkábbak lesznek.

MODERN GŐZMOSODA

Debreczen, Széchenyi-utca 42. — Telefon. — Gyűjtő-kocsi.

uj szükségleteket, annak előre nem ismert alakulatokat hozott felszínre, csak tovább élesztették azt a követelést, hogy valahára adjanak egy egy jó ipartörvényt annak az országnak, amelyet mindenki iparállammá akar átgyúrni. Husz év alatt olyan gyökeresen ment át a köztudatba az ipartörvény revíziója szükségének tudata, hogy az elől tovább már nem lehet kitérni. Már vagy öt év beszélnék róla, hogy „revideál” a kereskedelmi kormány. Persze csak beszéltek róla, mert eredményt nem látott senki. Az első eredmény most fekszik előttünk. Sovány, de biztató mégis. Ma még csak az érvényben levő ipari törvényeknek, két évtized gyakorlatának és tapasztalatának, a végrehajtás rendjén felmerült — többnyire kifeszamodott észjárásu — elvi határozatoknak és döntvényeknek, szóval az ugynevezett hazai joganyagának a gyűjteményét bocsájtotta közre a kereskedelmi miniszter. Magában véve ez még semmi. Sulyt csak az ad neki, hogy Hieronymi Károly az a kereskedelmi miniszter, aki azt a könyvet közrebocsájtotta s hogy az ő megbízásából Szierényi József tanácsosa csinálta meg ezt a kötetet. Ez a két ember feljogosít arra a várakozásra, hogy eljön az az idő is, amikor kikorbacsolják a kufárokat és farizeusokat a magyar ipar nemzetfentartó esarnokaiból.

Bizalmat előlegez az iparosság e két férfinak, az ő munkájuknak. De intést is küld hozzájuk. Rég

elmult az az idő, amikor az anyaggyűjteményekkel türelemre lehetett bírni az iparosságot. Ma már nem dajkamesék, de alkotások kellenek. A tulajdonkepeni törvényszöveget csak jövő esztendőre ígérlik. Az a polgári osztály, amelyre rázuditották a kontárságot, az osztrák ipart és legutóbb az elődsi szocializmust, most már nem olyan zűriales, mint husz év előtt. Tisza Istvánnak kötelessége, — hogy szaktanácsadónak öszinte, becsületes, tanulmányokon és tapasztalatokon alapuló törvényjavaslatát minél előbb törvényerőre emelje és valahára véget vessen a magyar iparosság gyászkorának, a pusztulás, a kényre-kegyre kiszolgáltatás ama munkájának, melyet még egy év előtt is valóságos kéjjel folytattak azok, akiknek magyar ipart kell teremteni, de akik elfeledték, hogy iparhoz egészséges iparososztályra van szükség.

Életkor és mértékletesség.

— július 30.

Berliából érdekes hír érkezik az ott nemrég megalakult alkoholelles kiállítás kapcsolatban. Két nagy németországi biztosító intézet elhatározta, hogy olesőbban biztosítja azoknak az életét, akik a szesz italoktól tartózkodnak. Nyilván nem az alkoholelles mozgalom iránt való szimpátiából tette ezt a két német biztosító-társaság, hanem évtizedek folyamán összegyűjtött és statisztika által bebizonyított adatokra támaszkodva. Nem is az első biztosító-társaságok, amelyen ilyenformán minden szónál és írásnál meggyőzőbben konstatálják, hogy a mértékletesség hosszabb

életet biztosít, hanem követték az angol és svéd példát.

Angliában 1840 óta fennáll egy biztosító-társaság, az United Kingdon Temperance and General Provident Institution, amely a szesz italoktól teljesen tartózkodó embereknek viszonyosságán alapuló biztosító-társasága volt. Csak nemrégiben tették közzé ennek a társaságnak fennállása óta szerzett tapasztalatait s az eredmény az, hogy a mértékletes emberek átlagban jóval tovább élnek, mint azok, akik szesz italokat isznak és pedig nemre és foglalkozásra való tekintet nélkül. Az összehasonlításnál ugyanis egyetlen társadalmi és szociálalista viszonyok között élő embereket vettek.

A társaság tapasztalatai szerint, amelyeket egyébként más biztosító-társaságok által gyűjtött adatok is megerősítenek, a harmincesztendő emberek, ha szesz italokkal élnek, átlagban még 35.1 évet, a mértékletesek átlag 38.8 évet éltek. A negyvenesztendő alkoholisták átlag még 27.4 évig, az antialkoholisták 30.3 évig éltek, ami körülbelül 10-11 százalékkal kedvezőbb halálzási aránynak felel meg. A stockholmi Svenska Lifförsäkrings bolaget tíz esztendő óta gyűjti az idevágó adatokat. Az eredmény szerint a halálzási arány a mértékleteseknél szintén 10.57 százalékkal kedvezőbb.

Más szempontból figyelmet érdemelnek az Uj-Zeélandban, Ausztráliában gyűjtött adatok. Az ottani állami biztosító-intézet 1882 óta a mértékleteseket külön osztályban biztosítja. A statisztikai eredmény azonban ott sokkal kevésbé kedvező a mértékletesekre, mint Angliában, Svédországban, sőt Németországban is. Ugy látszik, hogy az éghajlat is hatással van arra, vajjon a szervezet megkivánja-e az alkoholt vagy sem. Feltűnő az Angliában és Svédországban gyűjtött adatoknak az az eredménye is, hogy a huszonöt éven alul a mértékleteseknek halálzási aránya nagyobb. Nincs kizárva tehát, hogy azoknak a mértékleteseknek, akik a huszonötödik évet átélték, erősebb szervezete nem kívánja meg az alkoholt. Ezek a tapasztalatok mindenesetre óvatosságra intenek azokkal szemben, akik az alkoholfogyasztás teljes kiküszöbölését követelik. Az azonban kétségtelen, hogy a tulságos szeszfogyasztás megrövidíti az életet és tönkre teszi a szervezetet.

Egy német statisztikus nemrég rámutatott arra, hogy míg az összes németországi munkások biztosítása nem kerülne fél milliórdba, Németországban egyedül a szesz italokra évenként csaknem három milliórd márkát költenek. És rámutatott arra is, hogy a munkásbiztosítás statisztikája a betegség és a rokkantság okairól azt bizonyítja, hogy számos betegséget az alkoholfogyasztás jelentősen elősegít.

Az alkoholizmus ellen való küzdelemben jelentős szerepe van a biztosító társaságoknak, ha a rendelkezésükre álló eszközöket felhasználják, tudniillik kedvezést nyújtanak azoknak, akik az alkoholtól tartózkodnak. Ez méltányos és igazságos is, hiszen ha ezt nem teszik, az alkoholisták biztosítását az antialkoholisták fizetik meg. Ez nagy haladás is az eddigi gyakorlattal szemben, amely arra szorított, hogy a notórius részegeskedők biztosítását visszatartotta.

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

Iskolai értesítők.

V.

A hajduböszörményi ev. ref. főgimnázium Értesítője az 1903-4. tanévről.

Szerkesztette: Köblös Samu igazgató.

Ezen 122 oldalra terjedő vaskos Értesítő mindenről beszámol ami tanulót, szülőket és tanárt érdekelhet. És ez nagyon helyes dolog. Szorgalomra, kitartásra, erkölcsös magaviseletre figyelmezteti a tanuló ifjúságot.

Mikor még gyermekek voltunk.

Novellette.

I.

A szomorú fiú bánatosan hajtotta le a fejét és halkán suttozta:

— Éa elmögyek. És talán soha többé nem látom magát.

A leány nem mondta rája, hogy ne menjen. Közömbösen hallgatta s talán unatkozott is mellette. De ezt a fiú nem vette észre. Ráfüggesztette a leányra láztól villogó szemét és elnézte hosszan, vágyón. Majd elkezdett neki halkán, fátyolozott hangon beszélni:

— Éa belékerülök most az élet foratagába. De magát soha, soha nem feledem. Szeretni, imádni fogom örökké. Magáé lesz a szívem minden dobbanása. Magáért fogok küzdeni, harcolni a dicsőségért.

Elhalgatott egy kissé. Aztán migint fölhevült:

— Várjon reám, mert én eljövök magáért. Tudom, érzem nem lesz az én harcom eredménye meddő. Dicsőséget szerzek, vagyont, hírnevet és eljövök magáért, hogy megosszam. Nem, egészen odaadom. Mert maga lelkesít . . . Magát szeretem örökké.

A heves beszédben egy kissé kifáradt. A leány álmodva tekintett az égen elsuhanó felhőkre.

— Emlékezzék csak vissza, hogy szeretett három éve. Vagy talán csak mutatta? Csak hitegetett? Nekem még mindig a szívembe van bevésve az a kép az erdőben, amikor először megcsókoltam. . . Nem tudtam soha elfeledni, pedig akartam. . . Maga az én első szerelmem és az első szerelem az igaz, az örök. . .

A leány hallgatott.

— Várjon reám. Éa eljövök magáért

biztosan. Eljövök hírnévvel, dicsőséggel. . . Hiszen ugy szeretem, mint három éve, amikor először megláttam.

A leány föl kacagott.

— Ugyan menjen vele. Hiszen akkor még gyerek voltam!

A fiú erre nem szólt semmit. Elment.

II.

Tíz év mult el azóta. A fiuból hírneves zeneszerző lett, akinek dalait ország-szerte énekeltek. Belopta magát mindenki szívébe bus, fájó melódiával s nem volt az a szerelmes leány, aki ne az ő dalait énekelte volna.

A leány pedig — férjhez ment. Férje, a kövér és kényelmetszerető gyáros édes keveset foglalkozott vele, de a bérze annál jobban érdekelte.

És történt egyszer hogy találkoztak.

Az asszonyt, akita férje elhanyagolt, elbűvölte a férfi. Hírneve, dicsősége imponáltak neki s a mult felébredt lelkében. Bánni kezdte a tettét, bánni kezdte, hogy nem várt. Valami keserves önvád járta keresztül a szívét, mikor látta, hogy az asszonyok mennyire beözgegetik a férfit, a hírneves zeneszerzőt, aki szerette — hajdan.

És mikor beszélgetni kezdtek, az asszony már igazán szerelmes lett. Elbűvölte a férfi lány hangja, sima modora, elbűvölte minden, amit csak rajta észrevett.

És ábrándozva, halkán, fátyolozott hangon mondotta:

— Emlékszik-e még, mikor ott az erdőben szerelmet vallott nekem s először megcsókolt? Még a napra is emlékszem, aug. tizenegyedikre volt, vasárnap. Emlékszik?

— Hogyne, — felelt kacagva a férfi, de akkor én még gyerek voltam.

Hegedüs Gyula.

Beiratkozott a nyolcz osztályba 173 tanuló, vizsgálatot tett 169 tanuló; a 169 tanuló közül bukott egy tárgyból 18, két tárgyból 18, több tárgyból 21, összesen 66, vagyis majdnem 40%. Ez bizony sok, legkivált oly kisebb vidéki városban, a hol tanárok és szülők közt szorosabb lehet a kapcsolat, az érintkezési pont. El is panaszkodik ezen körülményt az igazgató, akinek concluziója az, hogy 1. a gyermekek gyenge alappal lépnek az iskolába, 2. a gyermekek nem tanulnak.

Az előbbi bajon úgy lehet segíteni, ha a tanárok az illető elemi iskolák fentartóival és tanítóival konferálnak és így áthidalják a még mindig fenálló ama tátongó űrt, amely elemi iskola és középtanodák közt meg van. Sajnos, sok-sok középtanodai tanár csak paraszkodni és kritizálni tud, de a baj szaralásához mivel sem járul. Megjegyzem, hogy ezt nem speciáliter a h. bősörményi ev. ref. gimnáziumi tanár karára vonatkoztatom. Hiba az is sok középtanodában, hogy nincs semmiféle átmenet az elemi iskola és középtanoda közt. Vagyis: a középtanoda első osztályában már egy tanít néhely tanár, mint a 7-8-ik osztályban. Tessék leereszkedni annak a 9-10 éves gyermek felfogási képességéhez és akkor kevesebb lesz a bukás % -ka. Viszont az elemi iskolának is számolni kell azon körülménnyel, hogy innen ennyi megennyi tanuló át fog menni évenként a középtanodába és így a IV., V. osztály tananyagának hozzá kell simulni a középt. első osztályának tananyagához. Ha így cselekszenek, akkor szintén spadni fog a bukás % ja.

Némely tanító azt fogja mondani erre ellenérvül: „Mi az életnek és nem a középtanodának tanítunk.“ Hiszen a középtanoda is az életnek nevel és nem holtak birodalmának. Ha már iparosnak, kereskedőnek is kell, hogy legalább 4 alsó osztály ismeretével lépjen ki az életbe.

De folytassuk az Értésítő ismertetését. Vallásra nézve volt ev. ref. 138 ág ev. 4, r. kath. 3, izr. 12 tanuló Érettségire jelentkezett 11 tanuló. Ezek közül szöbelire becsátott 10, jeles érett volt 2, jó 2, egyszerű 3, javíthat 1, ismételtet 1. Szóval, a 11 maturáns közül 7 lett érett.

Egy — miután kétszer bukott, nem vizsgálhat többé. Egy tanuló, akit 8 osztályon át kereszti becsátottak, 2-szer ismételt és mindazonáltal nem érhetette el az érettség kánaán földjét!

Ideje volna már az egész érettségit gyökeresen reformálni. A Thun aerájából szakadt reánk ez a hosszú czopf, jó volna már a reform ollójával egyet csipni rajta. Persze, míg ez nem történik, addig a tanárok kénytelenek elhasaltatni a 8 osztály bevégezése után is még éretlenül maradt nebulókat.

Az intézetben működött 13 rendes, 4 rendkívüli és 3 vallás tanár.

Az intézet könyvtára, felszerelése példás.

Kuti.

Jegyzőkönyvhitelesítés. Az ev. ref. egyház presbitériumának e hónap 27-én tartott közgyűlésén felvett jegyzőkönyvet holnap, 31-én délelőtt 11 órakor hitelesítik.

Miniszterkeresés.

— Orosz jelenet. —

— július 30.

A czár: Hány miniszterünk hiányzik?

A titkár: Kilencz. A belügyminisztert fölrobbantották, a finn minisztert agyonlőtték, az örményt agyonszúrták. A

negyedikre a fejéhez úgy vágta egy söröspoharat, hogy behalt, az ötödiket bedobták a Névába, a hatodikat a vonat elé vetették, a hetedikkel elolvastatták a czár rendeleteit és rögtön megütötte a guta, a nyolczadik a harczteren halt meg és a kilencediket fenséged akasztatta föl.

A czár: S ki él még?

A titkár: Witte és Kuropatkin. De az ő életüket sem biztositanám rendes díjtételekkel. Witte lakása előtt tegnap hatvan kiló dinamitot és félmázsza ekrázitot találtak; ami meg Kuropatkinat illeti, az Kuroki hurknak marad.

A czár: E' zo? Hiszen akkor nincs miniszterem. Ujakat kell kinevezni.

A titkár: Ezt már parancsolta fenséged.

A czár: S mi az eredmény?

A titkár: Eddig semmi. — Irtam Bitangunak, a moszkvai alkormányzóknak, hogy vállalja el a belügyi tárczát, de mire a levelem odaérkezett, őt már lecsukták sikkasztás miatt. Erre irtam a főügyésznek, hogy legyen igazságügyminiszter, de kiderült, hogy ő segített megszöktetni Bitangut. Erre Pofonicshez fordultam, hogy lenne ő igazságügyminiszter, de az nem akarja otthagyni a kazáni kormányzóságot. Szeszföldje van.

A czár: Hát senki se akar miniszter lenni?

A titkár: Senki. Körlevelet küldtek ki a biztosító társaságok, hogy fölbontják az üzletet azzal, aki miniszteri tárczát vállal.

A czár: Jó, jó, de miniszter mégis csak kellene.

A titkár: Hol vegyünk? Iszákos Szergejev Iván kiszökött Berlinbe, hogy valahogy meg ne bizzuk, hasalóképpen Csalagány Fedor Nikoláj is Nizzába ment, csak hogy agyon ne üssék. Fél mindenki a miniszterségtől.

A czár: Mondtam már, hogy nekem miniszter kell.

A titkár: Fenséges uram, mindent megtettem, de nem lehet. Az udvari borbélynak is följánlottam a személyem körüli tárczát, de nem fogadta el. Ehelyett ellopta a gazember az én szívtárczám. A kocsisom sem akar földmívelési miniszter lenni. Csukanovnak a pénzügyminiszteri tárczát ajánlottam fel, de ő e helyett benyult pénztárczámba és kivett egy koronát. A közoktatási tárczát Palinovnak szántam, de az megrettent, hogy a diákok rövid zárlattal kapcsolják hozzá valamelyik pétervári villamos kocsihoz.

A czár: Ó sem?

A titkár: Nem hajlandó lemondani igényeiről. Meg akarja őrizni államfői méltóságát. Eppen úgy, mint Pepenev főhadnagy, a gárda legeladósodottabb tisztje sem akar hadügyminiszter lenni. Nincs miniszterjelölt.

A czár: Hát nem jött egyáltalán ajánlat! Akkor talán ön?

A titkár: Gondoljon arra fenséged, hogy völegény vagyok.

A czár: Ez enyhítő körülmény. No jó... Külföldi ajánlkozás sem jött?

A titkár: De igen... most jut eszembe... jött egy.

A czár: Nos? Kivel?

A titkár: Hodossy Imrétől. Igazságügyminiszternek kínálja magát. Kinevezük?

A czár: Várjon estig. A délutáni posta talán meghozza Szivák ajánlatát is.

Tisza.

Augusztus 2.

— július 30.

Az Augusztus 2-iki ünnepségek lezajlására nézve a nagyközönség ájékoztatása végett a nyomdából ma kikerült falragaszok tartalmát egész terjedelmében közöljük:

Polgártársak!

A magyar szabadság egyik szomorú, de mégis dicső napja közel! Augusztus 2-ika, az 1848-49-iki nagyszerű küzdelemnek utolsó pontja, melyen édes hazánk szabadsága, függetlensége hajlott sirba, itt, a magyarság s a tiszta, őszint hazafiasság központjában, Debreczen város mellett. Sirba hajlott, mert elnyomta a vad erőszak. Hiába küzdöttek halált megvető elszántsággal a hős honvédek. A sötétség győzött a viláosság, az igazság felett. Ezért szomorú nap augusztus 2-ika. Am a hősök vére nem hullott hiába! Az egyszerű sirokon a feltámadásnak, a szabadságnak vérrózsái keltek ki, az elnémult zaj még hatalmasabban tört ki s követelte a jogot, az igazságot! Új korszak hajnala tűnt fel a csatamezők mögöl. A régi honvédek unokái nem hagyták bosszulatlanul őseik nagyszerű véréldőzetát! Minden magyarnak, ki e névre érdekes, ott van szívében, lelkében a nagy szó: legyen végre igazán szabad a magyarok hazája! Jertek azért polgártársak s adjunk kifejezést e szent meggyőződésünknek! Jertek! Adakozzunk azok emlékének, akik értünk, a hazáért, ennek szabadságáért, függetlenségéért küzdöttek s estek el! Jertek, áldjuk a dicső honvédek emlékét! Jertek, merítsünk lelkesedést, kitartást sirjukról, hogy tudjunk a hazáért élni, munkálni s ha kell, meghalni is! Mert csak így áld meg a Magyarok Istene.

Az ünnepély sorrendje a következő:

A Petőfi-szobornál:

1. Hymnusz. Énekli Fentzl Rudolf vezetése mellett a „Petőfi Dalkör.“
2. Emlékbeszéd. Tartja Melegh Gyula h. h.
3. A „Petőfi Dalkör“ a szobrot megkoszoruzza.
4. „Talpra magyar, hi a haza...“ Énekli a „Petőfi Dalkör. Karnagy Fentzl Rudolf.

A Szabadság-szobornál:

1. Honvédek csatadala. Huber Károlytól. Előadja a „Debreczeni Dalegylet“ Husz Lajos karnagy vezetése mellett.
2. Alkalmi szavalat. Irta és szavalja Gulyás József b. h.
3. Bucus. Lengyeltől. Énekli Keller Sándor karnagy vezetése mellett a „Munkás Dalegylet“.

A Szabadság-szobortól kivonulás a honvéd-temetőbe a következő sorrendben: 1. Az „Egyetértés Onképző-, Dal- és Zenegyylet“ zenekara. — 2. A 13 egyenruhás öreg honvéd zászlóval. — 3. A rendező bizottság és a főiskolai ifjuság, a kántus zászlójával. — 4. A dalegyletek zászlói alatt. — 5. A testületileg megjelent ipartársulatok saját zászlói alatt. — 6. Az ünneplő közönség.

Törlesztéses és egyéb kölcsönöket Hartstein Kálmán Debrecen.
a legelőnyösebb feltételek mellett
eszközöl ki jelzalog kölcsön irodája Piac-utca 83. szám.

A honvéd-temetőben:

1. Ima. Alkalmi darab K. Tóth Kálmántól. Előadja a „Munkás Dalegylet”. Karnagy Keller Sándor.

2. Emlékbaszéd. Tartja Gyökössy Endre jh.

3. A M. I. Ö. T. nevében Jóljárt István 3. h. h. a honvéd- emléket megkoszorúzza.

4. Apotheosis. Mácsai Sándortól. Előadja Kőkert Gusztáv karnagy vezetése mellett a „Kossuth Dalkör.”

5. Honvédsirok. Irta dr. Benedek János. Szavalja Szilágyi Dezső jh.

6. Szózat. Éneklék az összes dalegyletek.

Gyülekezés a főiskola nagy udvarán d. u. 3 órakor. Az ünnepély kezdődik a Petőfi-szobornál d. u. fél 4 órakor. Debreczen, 1904. július hó 29. A „Magyar Irodalmi Önképző-Társulat” fentartó bizottsága. Este 8 órakor a nagyerdői vigadóban a „Petőfi Dalkör” táncszal egybekötött dal-estélye.

A nap ünnepségeit azon dalestély rekeszti be, melyet a nagyerdői vigadóban a *Petőfi dalkör* ezen alkalommal rendez, s melynek műsorát már lapunkban is közöltük.

E műsor kimagasló fénypontját mindenesetre azon felolvasás fogja képezni, melyet „Visszaemlékezés a debreczeni csatára” cím alatt városunk illusztris vendége *Ováry Lipót* lovag, országos főlevéltárnok tart. — *Ováry*, mint 17 éves ifju honvéd személyesen részt vett a debreczeni gyászos kimentelű csatában s már évekkal ezelőtt kijelentette, hogy életének legfőbb vágya, még egyszer és utóljára lát i Debreczent s Nagy Sándor halmaról széttekinteni a honvéd csatatéren. *Ováry* Lipót nevével — ki *Pessina* híres nápolyi jogtudósnak s volt államtitkárnak leánya — Aug. 1-én, hétfőn, az este 6 óra 28 perczkor Budapest felől jövő gyorsvonattal érkezik Debreczenbe s fogadtatására megjelennek a városi tanács kiküldöttei *Vecsey Imre* főjegyző-polgármester helyettes vezetése mellett, — a *Petőfi dalkör* — tisztikara és választmánya, továbbá a főiskolai ifjuság rendező bizottsága és a régi jóbarátok és ismerősök. Szálláson a *Bika* szállodában lesz a vendégpár — kik egyébként a *Petőfi* daldőrelnökének szívesen látott vendégei lesznek.

A város nagy kölcsöne.

A 16 milliós kölcsön lebonyolítása.

— július 30.

Az a nagyszabású pénzügyi művelet, amelyre a közgyűlés a városi tanácsnak megbízást adott és amely hivatva van a város pénzügyi viszonyait teljesen rendezni és Debreczen város fejlődését pár év alatt a modern városok sorába emelni, a jövő hó 5-én tartandó városi közgyűlésen nyer teljes világosságot. A város közönségének tisztán kell látni ennek a 16 milliós kölcsönnek minden részletét és ezuttal alkalunk van a nagyközönséget tájékoztatni a kölcsön felvételeinek részleteiről, lebonyolításáról.

A tanács már régebben kísérleteket tett, hogy előnyös kölcsönt szerezhessen, de működése kárba veszett.

Most végre az Osztrák-Magyar-Bank tett olyan ajánlatot, amelyet a tanács a városra nézve kedvezőnek és előnyösnek tart.

A város ennek a kölcsönnek felvételével teljesen rendezné pénzügyi helyzetét és megvalósulnának azok a fontos és nélkülözhetetlen közszükségletek, amelyek már oly régen megoldásra várnak és

amelyeknek létesítése nélkül Debreczen, a legnagyobb alföldi magyar város nem fejlődhetik, nem haladhat előre.

A város eddig évenként fizetett a kölcsöneiért 550,000 koronát. Abban az összegben bent foglaltatik a 12 év előtt felvett 9 milliós kölcsön évi törlesztése és kamata, míg a többi kölcsönök után (az alapokból, az egyes pénzügyintézetektől felvett kisebb összegű kölcsönök) a város csak a kamatokat fizeti minden évben.

A régi 9 milliós kölcsön után a város évenként 473,690 koronát fizet. Ezután is ennyit kellene fizetni 38 évig, de ha a 16 milliós kölcsönt a város felvenné és ennek keretében konvertálná a régi 9 milliós kölcsönt is, az esetben a 9 milliós kölcsönre 407,449 korona évi törlesztés esnék, vagyis **66,341 koronával kevesebbet fizetne a város évenként.**

Ha a város felveszi a 16 milliós kölcsönt 50 évre, az esetben 792,000 korona tőke és kamat törlesztést kellene fizetnie évenként.

A mastani évi 550,000 korona évi törlesztés és a 16 millió után fizetendő 792,000 korona évi törlesztés között mintegy 240,000 korona különbség mutatkozik.

Ez a különbség azonban nem okozna zavart, mert a 16 millióból létesítendő közszükségletek: a vízvezeték és a csatornázás, amely például Váradon majdnem 20,000 korona jövedelmet hoz a városnak, ha jövedelmet nem is hozna, az esetben is behozza a létesítésbe fektetett tőke törlesztést és kamatot.

A katonai építkezésekért a kincstár bért fizet; a bábaképző létesítésével felszabadul a város Péterfia-utcai háza, ami szintén kétezer koronán felüli összeget jövedelmezne; — a kövezésre felvett összeg kamatai ezután nem a házipénztárt terhelnék, hanem a kövezetvényt; a szegényháznál eszközölt újabb építkezések költségeit sem a házipénztárból, hanem az alamizsna váltáság alaptól fedeznék és ha pár évre előbbre tekintünk, ott van egy másik fontos megoldásra váró ügy: a temető rendezése, ez szintén hozna némi jövedelmet a városnak.

Mindezekből fedezetet nyerne a most és jövőben fizetendő évi törlesztés között felmerülő 240,000 korona különbözet.

A tanács abban a meggyőződésben van, hogy ez a pénzügyi művelet a városra rendkívül előnyös, a városra az újabb 16 milliós kölcsön felvételével semmiféle teher nem hárul és rendezheti zavaros pénzügyi viszonyait, a város fejlődését, felvirágoztatását megvalósíthatja, mert megoldhatja azokat a közszükségleteket, amelyek nélkül Debreczen városa ma már nem lehet el.

Debreczen törvényhatósági bizottsága mindenkor megtette kötelességét az irányban, hogy a város fejlődjék, izmosodjék és bizonyára, ha meggyőződést szerez arról, hogy a 16 milliós kölcsön a polgárság megterheltségével nem jár, lelkesedéssel járul ahhoz, hogy Debreczen fejlődjék, virágozzék.

NAPI HIREK.

— **Vasárnapi istentiszteletek.** Holnap, vasárnap, az ev. ref. templomokban a következő lelkészek tartanak

istentiszteletet: Nagytemplomban: K Tóth Kálmán. Kistemplomban: Biró Ferencz. Újtemplomban: Uray Sándor. Ispoltáyi templomban: Papp László segédtanár. — Szegényházban: Hajdu Zsigmond. Csapó-kertben: Kovács János. A Homok-kertben is lesz istentisztelet, délelőtt 9 órakor. — **Búcsú a Szent Anna templomban.** Régi szokás szerint, ha Szent-Anna napja hétköznapra esik, miként ez idén is történt, a debreczeni katolikus templomban a következő vasárnapon ünneplik meg Szent Anna emlékezetét. Régebbi időben messze vidékről felkereste a búcsújáró nép a debreczeni kéttornyú templomot, mert a Tiszántúl felső vidékén ugyiszólván az egyedüli templom, amely Szent-Anna tiszteletére van szentelve, hogy pedig a magyar nép különösen tisztelte mindig Szent-Annát, annak eklatás bizonyítéka az Anna-bálok ma is meglévő szokása. A reánk következő vasárnap tehát búcsúnapp lesz a katolikus templomban. Az istentiszteletek a következő rendben fognak megtartatni: Délelőtt 6 órakor miséznek: Vas Károly kegyesrendi tanár, 7 órakor: Szabó István, 8 órakor Molnár K. Dezső h. igazgató, 9 órakor az ünnepélyes nagymiséét dr. Wolafka Nándor vál. püspök, prépost-plébános mondja segédlettel; nagymisé után Molnár K. Dezső h igazgató prédikál; háromgyed 11-kor Nyári Ignác miséznek; fél 12-kor pedig Ruzska A. Zoltán. Délután 3 órakor ünnepélyes vespernye, azután pedig Rózsafüzér lesz. — **Az ágost. hitv. evang. templomban** holnap délelőtt 10 órakor az istentiszteletet Hudák János segédlelkész végzi.

— Az utadó-pénztár válsága.

Debreczen város utadó-pénztára anyagi válsággal küzd. Hónapok óta az utadóból alig folyt be a pénztárba valami, úgy, hogy a város nem tudja fizetési kötelezettségeit teljesíteni. A tanács megtette az intézkedéseket, hogy a hátralékosok mielőbb fizessék be az utadót.

— A város katonai növendékei.

A városnak a soproni főreáliskolában két alapítványi helye üresedett meg. Az alapítványi helyekre a város Aczél Ferenczet és Vántsa Károlyt ajánlotta. Most a tanács, ha a két jelölt közül valamelyik nem válnék be, utólag Dömök Jenőt ajánlja.

— **Személyi hír.** Materny Lajos főesperes jul. 28-án Thurzó Füredre utazott pár heti tartózkodásra.

— **A galaczi átirat és az egykori kurucz város.** Debreczen város közönsége átiratban hívta föl az ország összes törvényhatóságait, hogy a képviselőházhoz intézett fölíratokkal csatlakozzon a külügyi képviselőlet németsege ellen való tiltakozáshoz. — **Kassa város közönsége** a minap tartott közgyűlésén foglalkozott az átirattal s az egykori kurucz város, Rákóczi székhelye, az állandó választmány javaslatára **egyhangulag elhatározta, hogy napirendre tér fölötté.** Bizony az ilyen labanczczá vedlett város nem érdemli meg, hogy oda temessék a nagy Rákóczi hamvait.

— **Népesedés.** E héten született 39, — 19 fiu, 20 leány — meghalt 46, miért is a lakosság száma természetesen uton 7-el csökkent.

— **A Kossuth-dalkör** tagjait ez uton kéri az elnökség, hogy augusztus 1-én, hétfőn este 8 órakor a dalkör helyiségében megjelenni sziveskedjenek.

— **Névszerinti szavazás.** A f. 1904. évi augusztus hó 5-én tartandó rendkívüli bizottsági közgyűlésen a város tulajdonát képező Dobozy-féle ház utáni ondódi 12 hold föld nyilvános árverésen leendő elidegenítése felett első ízben névszerinti szavazás fog megejtetni.

— **Az „Egyetértés“ dalkör évi jelentése.** A magyar kir. államvasutak debr. műhelyében fennálló „Egyetértés“ önképző-, dal- és zeneegylet kiadta külön füzetben az egylet évi jelentéseit az 1899—1903. évekről. A múlt év jelentéséből örömdetesen látjuk, hogy a nemes és haszasos czélú művelődési egylet szépen fejlődik és megfelelő feladatának. **Heynke** Oszkár, egyleti titkár, a jelentésben beszámol az egyesület működéséről és helyzetéről. Ebből kivesszük, hogy múlt év végén a tagok száma: 6 alapító, 7 pártoló és 535 rendes taggal 548-ra emelkedett. A dalkar **Mácsay** Sándor vezetése alatt 57, a zenekar **Schiller** János vezetésével 31 működő tagból áll. A könyvtár 1560 irodalmi művel 2111 kötetben rendelkezik. A vagyonkimutatás szerint az év 7792 K. 93 fl. tiszta vagyonnal, mint egyenleggel zárult. Az egyesület részéről hazafias és jótékony adakozások is történtek és pedig a szerencsi Rákóczi sírbolt helyreállítására 472 K 52 fillért, a műhelyi szegényebb munkások segélyéhez 78 K hozzájárulást, a helybeli siketnémákat segélyező egyesületbe 40 koronát, mint alapító tagsági díjat, fizettek ki. Az egyesület elnökét **Podolszky** Béla műhelyfőnököt és választmányát az egyesület helyes és közhasznu vezetéseért teljes ilismerés illeti meg.

— **Házasságok.** A helybeli állami anyakönyvi hivatalban a hét folyamán házasságot kötöttek: **Konda** Miklós Noreczki Eszterrel, **Cserép** Sándor Olivetti Zsuzsánnával, **Hoffmann** Sándor Frankl Szerénával, **Végh** Lajos Lénárt Ilonával, **Sinkó** Sándor Szilágyi Máriával, **Balogh** Mihály Molnár Istvánnal, **Takács** István Kis Zsuzsánnával, **Poldecz** Richárd Mihelfi Margittal, **Dianiska** Agoston Szabó Annával, **Nagy** Gergely Bodor Juliánnal. Összesen 10 pár.

— **Találtatott folyó** hó 27-én egy női-kabát. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrkapitányság bünyügyi osztályánál.

— **A hét völégényei és menyasszonyai.** **Karai** Gyula—**Vincze** Julia, **Tabár** Sándor—**Bihari** Julia, **Murvai** Géz—**Nyeki** Mária, **Galló** Sándor—**Korpási** Erzsébet, **Beke** Ferencz—**Szenégető** Mária.

— **Az öngyilkos varróleány állapota.** Nehány hete annak, hogy **Klement Rózi** varróleány marólugot ivott azért, mert nem tudta eltartani elhalt nővéreinek két gyermekét. Azóta a város elhelyezte a **Klement Rózi** nővéreinek két árváját, de a szegény, mérgezett leány nem gyógyult fel. Ott fekszik a kórház egyik szobájában irtózatos kínok között. Dacára annak, hogy a kórházi orvosok mindent elkövetnek a leány megmentésére, **Klement Rózi** nagyon rosszul van s beállott nála a csuklás, ami a mérgezeteknél a veszély jele. A beteg leány iránt most is nagy az érdeklődés.

— **Halálozások.** Legutóbbi kimutatásunk óta az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő haláleseteket jelentették be: **Kövér** Irméné szül. **Sóska** Zsuzsanna ág. ev. 41 éves, **Szabó** József ev. ref. 11 hónapos, **Albert** Józsefné szül. **Kordás** Mária ev. ref. 36 éves, **Tokaji** Julianna ev. ref. 15 éves, **Kádár** Istvánné szül. **Mónes** Zsuzsanna ev. ref. 59 éves, **Makai** Károly ev. ref. 42 éves, **Daróczy** Sándor ev. ref. 45 éves.

— **Az ég alatt.** Szereti a szép természetet **Zámbó** Józsefné **Nagy** Eszter özvegy asszony. Az éjjel a Petőfi-téri

park bokrai között aludta ha nem is az igazak, de az eltörődöttek álmát. A rendőr ráakadt a bokorban aivó **Zámbónéra** s nagy udvariánul felkötötte álmából, hogy bekísérje a rendőrségre. Itt kiderült az asszonyról, hogy a város területéről végleg kitiltott egyén.

— **Megtámadott rendőr.** A Hatvan-utcai **Spira** Ferencz-féle pálinkamérésben túlságosan beszeszelt **Bedőcs** Dániel napszamos, miért a gazda kitette az ajtó elé, hol a 9. számú redőr hazatérésre intette. A részeg ember hirtelen neki ugrott a rendőrnek s gáccsot vetve, f liborította a rendőrt. Ekkor került elő a 78 as számú rendőr, ki a feltápáskodott 9 essel megkötözte a merénylő részeget, ki még a börtönben is garádálkodott.

— **Bejelentés nélkül.** Hetek óta keresteti az ügyészség **Nagy** István szobafestőjét. A rendőrség a bejelentő hivatalon kezdve az utolsó szobafestőt, mindennél kereste a segédt, de hiába volt minden kutatás. Tegnap végre véletlenül ráakadtak. **Árva** Istvánné napszamosasszony nál lakik már régen **Nagy** István, de az asszony nem jelentette be. A szobafestőt átadták az ügyészségnek, **Árva** Istvánnét pedig köteles bejelentés mulasztásáért büntetik meg.

— **Bebizonyított tény,** hogy az Orosházi kenyérsütőds a helybeli kenyérsütődék között az első helyet foglalja el. Mint utólag bebizonyult üzletkörünek péksütőmennyekkel való kiegészítése számításon felül bevált, mert a közönség az előnyösen ismert sütődétől, tekintve a példás tisztán kezelést, valamint pontos és kifogástalan kiszolgálást is egyformán szívesen szerzi be, ugy a kenyér, mint a kifli, zsemlye és egyéb péksütőmennyekből is szükségletét. Egyébként mai számunkban közölt hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— **A kettős öngyilkosság főtárgyalása.** E hónap elején történt, hogy két átmulatott éjszaka után **Szenégető** József és **Deák** József borbélysegédek közösen öngyilkosságot akartak elkövetni a Nagyerdőn. Előbb **Deák** József lőtt a mellébe, de a lövés nem volt halálos. Kérte társát, lölje agyon, ne engedje, hogy tovább kinlődjék. **Szenégető** **Deák**ra rá is lőtt, de annyira megborzott a társa kinjaitól, hogy magát nem merete megölni. **Deák** belehalt a kapott sebekbe. **Szenégető** ellen a kir. ügyészség szándékos emberölés büntette miatt emelt vádat. A kir. törvényszék szüneti tanácsa augusztus 5-én, pénteken tárgyalja ezt az ügyet a II. számú tanács-teremben.

— **Fenyő** Sándort elítélték. A **Fenyő** ügy tárgyalását tegnapi távirati rovatunkban ismertettük. A vád- és védbeszéd elmondása után a bíróság esti fél kilenc órákor szintén a nyilvánosság kizárásával hirdette ki az ítéletet, amelynek értelmében bűnösnek mondotta **Fenyő** Sándort a szemérem ellen elkövetett erőszak büntetésében s ezért kilenc havi börtönre s három évi hivatalvesztésre ítélte. Az elszöndezett vizsgálati fogság által a büntetésbe egy hónapot beszámított a törvényszék. Az ügyész súlyosbításért, a vádlott és védője felmentés végett felebbezett. A királyi ügyész személyi megbízhatlanság miatt kérte **Fenyő** Sándor letartóztatását, ennek a kérelemnek azonban a bíróság nem adott helyet.

TAVIRATOK.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

A képviselőház ülése.

Budapest, július 30.

A képviselőház mai ülésén a vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetését vették tárgyalás alá.

Teleky Sándor gróf előadó ajánlta a költségvetést elfogadásra.

Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter a Ház feszült érdeklődése mellett állott fel, hogy előadja programját. — A vallásügyön kezdte. **Kijelentette, hogy vallásügyi programját az egyházak támogatásával óhajtja keresztülvinni.**

A vallásügyi reformokat az állam-segítése nélkül nem lehet létesíteni, a rendszer tehát főleg a pénzügyi viszonyoktól függ. **A közoktatásügyre átterve lehetővé fogja tenni, hogy a két egyetemen kívül az összes jogi főiskolákban is lehessen levisszagni.** A vizsgáló bizottság csak részben fog a főiskolák tanáraiból összeállítani. **A harmadik egyetem felállításáról egyelőre nem lehet szó** pénzügyi okokból. Szólvá mellett van harmadik egyetem felállításának, mihelyt a pénzügyi helyzet lehetővé teszi, de már most kijelenti, hogy a helyre nézve, ahol harmadik egyetem felállítandó lesz, **nem az egyes vetélkedő városok óhajtsai, de az ország érdekei lesznek irányadók.** A középiskolák túlszűfoltóságán a polgári iskolák reformjával véi segíteni, mert az utóbbiak mai állapotukban nem felelnek meg a közszükségletnek. A népiskolákra vonatkozó reformjavaslatát őszszel be fogja terjeszteni.

Veress József nagyon szép, hatalmas és higgadt beszédben fejtvi ki a függetlenségi párt álláspontját. A vallásprogramhoz megjegyzi, hogy a **kongrua a katolikusokat a legnagyobb kedvezményekben részesíti, míg a tözsagyökeres magyar protestáns egyházak ügyét nem viszi a kormány előre.** A szerb és román egyházakat ugyszólván jutalmazza a kormány a kongruával.

Csernoch János a néppárt nevében szól és védelmezi a katolikus kongruát.

Sikkasztás egy szövetkezetben.

Budapest, július 30. **Vlassák** Alajos, a blatkói fogyasztási szövetkezet vezetőjét letartóztatták. Kiderült, hogy a **keze** észére **bizott szövetkezet áruit ellopodta** és a maga javára értékesítette.

Budapesti árutözsde.

A „Debreczen“ távirati tudósítása.

— Déli zárlat. —

— július 30

Buza októberre . . . . . 9'99—10'—
Rozs októberre . . . . . 7'85—7'87
Tengeri 1905 májusra . . . . . 6'68—6'69

A postatiszt multja.

A gyermekkori könnyelműség aldozata.

— Saját tudósítónktól. —

— július 30

Rendkívül érdekes ügyben fog legközelebb határozatot hozni a nagyváradi postagazgatóság, amelyben azt dönti el, hogy lehet-e valaki postatiszt, akit gyermekkorában betörés miatt az ügyészség köröztett, de aki a büntetést ügyesen elkerülte.

Egy aradi postatisztról van szó, aki most 29 éves s pár év óta van az aradi postán, tavaly nősült meg és egy kis fia van. Fialatos könnyelműségében, még 1900-ban, mint tizenöt éves kereskedő-tanonc, rossz utra tévedt: betörést követett el egyik társával a saját gazdája: **Nagy** Farkas fűszerkereskedő üzletébe. Éjjel másztak be a boltba, de a kiáradó lámpafényre figyelmes lett egy rendőr s a fiatal betörők, akik a széles kéményen át a háztetőre menekültek, onnan húzták le őket.

Mivel az üzlettulajdonos kára megterült és intelligens családok gyermeke

voltak, a feljelentést visszavonták, az ügy azóta feledésbe ment és el is évült. A magáról megfeledkezett ifjú ekkor Temesvárra ment, de ott is követett el valami csinyt, mert a rendőrség országszerte való kőrczését rendelte el és megküldte az arczképét az aradi rendőrségnek is. A szökésben szerencséje volt. Valahogyan eljutott Fiuméba s ott teherésznek állott be. Később ismét visszatért Aradra és egy ideig Szelle József ügyvédi irodájában irnokoskodott, majd az államvasutak szolgálatába lépett. Ekkor már magánaton négy polgáriból tett vizsgát és megmagyarosította a nevét. Mivel kinevezése késett, elment a postához és beállott gyakornoknak. Pár év előtt került az aradi postahivatalhoz s miután elvégezte a tanfolyamot is, kinevezték segéd-tisztá. Elégge buzgó tisztviselő volt. Tavaly nől vette egy felvidéki postamester leányát ki ez előtt Aradme gyében volt.

A napokban valami kellemetlen ügy, egy utczai jelenet miatt a rendőrségen akadt dolog. Itt az egyik kapitány előtt a fiatal postatiszt arca nagyon ismerősnek tűnt fel. Mikor kihallgatása után elbocsájtotta, utána nézett a bűnügyi osztály nyilvántartásában az arczképgyűjteményben és megtalálta a postatiszt fiatalkori arczképét, melyet a temesvári rendőrség küldött 12 év előtt. A fénykép hátára rá volt vezetve a családi neve és a rendőrség megjegyzése.

A rendőrségnél elvitte ezt a képet Szöll Ernő postafőnökhöz és jelentést tett feledéséről. A főnök másnap magához hívatta a postatisztet és beszélgetés közben felmutatta neki a fényképet és a hátiapjára írt megjegyzéseket. A váratlan leleplezés rendkívül meglepett a fiatal embert, aki hirtelen elment a remüléssel és őszintén emondott a multjairól mindent. A postafőnök kijelentette, hogy a rendőrség jelentése és a vallomás alapján kénytelen őt állásától felfüggeszteni és az ügyet elbírálás céljából az igazgatósághoz terjeszti. Az ügyről rögtön jelentést is tett a nagyváradi postaigazgatóságnak, amely ítéletet fog mondani, hogy ifjúkori könnyelműsége miatt elveszti-e most állását a fiatal postatiszt?

A fiatal ember kétségbeesésében tegnap öngyilkosságot is akart elkövetni, ebben azonban idejekorán megakadályozták.

Érdekes határozat a sztrájkok ügyében.

— július 30.

Az utóbbi időben különös kinövésé jelentkezett a sztrájkmozgalomnak, amennyiben á csaptak ezek a kisipari műhelyekbe is és valóságos komikum volt nézni, hogy például a 2-3 segéddel dolgozó asztalos- vagy cipészműhelyekben is kitört a sztrájk, maga után vonva egy csomó hatóság tárgyalást. Különös elfajulása e szokásnak a szegedi iparfelügyelői és illetőleg kamarai kerületben volt tapasztalható és nem ritkán súlyos árát vallották e szokásnak a kisiparosok, akiket a munkások azzal is megkárosítottak, hogy tőlük a darabszámra elvállalt munkára előleget vettek föl, de azért a munkát nem fejezték be.

Hiába volt ez ellen az ipartörvény 93. §-ának az a rendelkezése, hogy a segéd, aki darabszámra fizetetik, még szabályszerű felmondás esetén sem léphet ki a munkából, míg az átvett munkát be nem fejezte és a munka bérére kapott előleget is nem dolgozta, vagy meg nem térítette, mert eddig az volt a fölfogás, hogy sztrájk esetén nem lehet a törvény 159 §-át alkalmazni, mely kimondja, hogy „azon segédet, vagy gyári munkást, ki munkájából jogtalanul kiép, az iparhatóság visszahozhatja, kötelessége teljesítésére szoríthatja, sőt ezenfelül még 20 frtig terjedhető pénzbüntetés-sel büntetheti.”

Ez a fölfogás a munkaadók méltányos

örd kének megóvása mellett megszűnt most a kereskedelmügyi miniszter 22088/1904. sz. határozatával, mely Akos Arnold szegedi kir. iparfelügyelő kérésére kimondja, hogy a sztrájk esete sem menti föl a munkásokat szerződéses köteleességük teljesítésétől, tehát a darabszámra dolgozó és előleggel bíró munkásokra alkalmazható a 159 §. sztrájk esetén is, továbbá pedig kimondja, hogy tanoncok nem vehetnek részt a sztrájkokban. Az érdekes leirat szövege a következő:

Ker. kir. iparfelügyelő urnak Szeged. Folyó évi márczius hó 10-én 766/904 szám alatt kelt fejtérjesztésében iparfelügyelő ur elhatározásomat kéri arra nézve, hogy sztrájk esetén a munkaadó a darabszámra dolgozó segéddel szemben, amennyiben ez az átvett munkát a szerződésnek megfelelően be nem fejezte volna, érvényesítheti-e az 1884. XVII. t. cz. 159. §-ában biztosított visszahozási jogot. Míneztartás végett értesítem iparfelügyelő urat, hogy az ipartörvény 159 §-ának alkalmazása szempontjából a törvény 93. §-ában szabályozott eset éppen olyan elbírálás alá esik, mint a munkából való jogosulatlan (törv ny vagy szerződésellenes) kiépés bármely más esete. Ama további kérdésére nézve pedig, hogy a tanonc sztrájk esetén elhagyhatja-e mestert, vagyis csatlakozhat-e a sztrájkhoz anélkül, hogy szökevény tanoncnak tekintessék: közlöm iparfelügyelő urral, hogy az ipartörvény 162-164. §§-ai csak a segédek és munkások tömeges munkabeszüntetéséről intézkednek, miután az iparostanoncok, kik az iparossal nem munkaviszonyban állanak, s akiknek életkoruk mellett a legtöbb esetben cselekvő jogképességük sincs, tömeges munkabeszüntéseket nem rendezhetnek. Budapest, 1904. július 14-én. A miniszter megbízásából Sztérynyi s. k. miniszteri tanácsos.

Kinevezett és előléptetett vasutasok.

július 30.

Az államvasutasok hivatalos lapja ma közli a hivatalnokoknak és alüszteknek a fizetésjavítási törvény értelmében történt új kinevezését, előléptetését és a korpótlékban részesülők névsorát.

Ezekből itt közöljük a debreczenieket.

Ez évi augusztus hó 1-től számítólág: Tolnay Kornél I. osztályu üzletvezetővé; a II. fizetési osztály 2-ik fizetési fokozatából ugyanazon fizetési osztály 1-ső fizetési fokozatába; Podolszky Béla felügyelő; a III. fizetési osztály 1 fizetési fokozatából a II. fizetési osztály 3-ik fizetési fokozatába felügyelővé; Eckstein Márk főmérnök léptek elő; a III. fizetési osztály 1-ső fizetési fokozatában folyó évi május hó 1-től 400 korona korpótlékban részesült Kuthy Béla főmérnök; a III. fizetési osztály 3-ik fizetési fokozatából ugyanazon fizetési osztály 2-ik fizetési fokozatába, 1904. évi május 1-től számítólág Kula György, Radó József főellenőrök, Hepke Oszkár főmérnök, Török Lajos és Errovits Gyula főellenőrök léptek elő; a IV. fizetési osztály 1-ső fizetési fokozatából a III. fizetési osztály 3-ik fizetési fokozatába 1904. évi augusztus hó 1-től számítólág Bernát Ferenc ellenőr főellenőrré nevezetett ki; a IV. fizetési osztály 1-ső fizetési fokozatában 1904. évi május hó 1-től számítólág évi 300 korona korpótlékban részesült Dollinger Lajos Jusztin mérnök; a IV. fizetési osztály 2-ik fizetési fokozatából ugyanazon fizetési osztály 1-ső fizetési fokozatába 1904. évi május hó 1-től számítólág Telegdy György, Szekeres Antal, Lőrincz Bálint, Albert József, Egerváry Béla, Békéssy Arthur hivatalnokok léptek elő; a IV. fizetési osztály 3-ik fizetési fokozatába ugyanazon fizetési osztály 2-ik fizetési fokozatába, 1904.

augusztus hó 1-től számítólág Werlin Sándor hivatalnok lépett elő; az V. fizetési osztály 1 fizetési fokozatából a IV. fizetési osztály 3-ik fizetési fokozatába, 1904. évi augusztus hó 1-től számítólág Drumár János hivatalnok ellenőrré, Hetényi Géza számtiszi hivatalnokká, Nagy János és Pogány Miklós hivatalnokok mérnökké, Vajda Nándor smérnök mérnökké nevezetett ki; az V. fizetési osztály 2. fizetési fokozatából ugyanazon fizetési osztály 1-ső fokozatába május hó 1-től számítólág előlépett: Denes Arthur segédmérnök; az V. fizetési osztály 3-ik fizetési fokozatából ugyanazon fizetési osztály 2-ik fizetési fokozatába 1904. évi május hó 1-től számítólág Wiener Samu, Tóth Kálmán, Tasnády Ferenc és Hetessy Sándor hivatalnokok léptek elő; az V. fizetési osztály 3-ik fizetési fokozatából ugyanazon fizetési osztály 2-ik fizetési fokozatába, 1904. évi augusztus 1-től számítólág Simon Kálmán irodatiszt lépett elő; a VI. fizetési osztály 1-ső fizetési fokozatából az V. fizetési osztály 3-ik fizetési fokozatába, 1904. évi augusztus hó 1-től számítólág Ferenczy Jenő, Susni K. József, Varga Béla és Sajó László mérnökgyakornokok mérnökké nevezettek ki; a VI. fizetési osztály 2-ik fokozatából ugyanazon fizetési osztály 1-ső fokozatba ba előléptetett: Buda Rezső, Gyovai Imre számtiszt és Krisztiáni Sándor hivatalnok; a VI. fizetési osztály 3 fizetési fokozatából ugyanazon fizetési osztály 2. fizetési fokozatába 1904. évi május 1-től számítólág Hinter Jónás Jenő számtiszt lépett elő; 1904. évi augusztus hó 1-től számítólág hivatalnokká nevezetett ki Jaczó József állomásfelügyelő.

Az altisztek sorából a II. fizetési osztály 2-ik fizetési fokozatából ugyanazon fizetési osztály 1-ső fokozatába előlépett Kleinrath János és Paraszky Gyula főraktárnok, a II. fizetési osztály 3-ik fizetési fokozatából ugyanazon fizetési osztály 2-ik fizetési fokozatába 1904. évi május hó 1-től számítólág Turbók István, Klein Márk irodatiszt és Braxatorics Béla főmozdonyvezető léptek elő.

CSARNOK.

A kötél.

Írta: Móra István.

1

I.

A gazda, gazdasszony az étel után való hálaadást sepegte, mormolgatta, a béres a pipáját szerszámozta, mikor odakint a két öreg kutya, a Talpas, meg a Mocskos nagyot vakkantott kettőt-hármat, aztán ásitott.

— Mit láttak ezek, hogy ugy el is hallgattak? — kérdezte a gazda imádság végivel.

— A macskát, — vélte a béres és akkurátusan rágyujtott.

A gazdasszonynak ugy tetszett, mintha az előbb valaki a kis-ajtót nyitotta-tette volna:

— Tekints ki, Gábor, nem koncsorog-e valaki az udvaron.

— Éppen ki is akarok, — kellettlenkedett a béres — megitatom a lovakat.

— Kend mög, apó, zárja be azt a kis-ajtót. Az éjszaka is nyitva hált, tegnap éjszaka is. Aztán nekem még most is ugy tetszik, hogy azon az ajtón valaki bejött.

Harmos János bosszusán kőített lajbit a vállára:

— Hacsak nem a pokolbéli ördög, tudod, a mi kutyáink be nem eresztik...

Kiment, megveregette a vacsorára várakozó ebek hátát, aztán dörmögve bereteszte a kis-ajtót:

— No, de be ne eresz azután valakit...

Aztán odament az itató béreshez:

— Köll-e nekik, fiam?

— Az öreg Sárka többet megivott maga, mint a többi három, ez a béka csikó meg csak a nyelvét rágtta.

— Hát a malacok?

— Azok már alszanak.

— Ettek-e?

— Akár a farkas. Amilyen hitványul kelt a kukoricza, megeszik kendnek a fejét. Nem lesz az idén kukoricza...

A gazda oldalt simította őszbe csavarodott haját, soká nem szólt, mint aki számot vet magával, aztán azt mondta a béresnek:

— Tudod is te, mi lesz. Csak az Uristen tudja, mi hogy terem. A kis szál kukoriczán is megnőhet még a cső. Nem te hordozod az időt. A béres nagyot lélegzett a pipájából, megrántotta az öreg Sárka kötőféket s ment az után a többi ló mind. S felelt a béres vissza:

— Csak a gazdának is rosszabb lesz, ha nem fizet a zsidó. Elhiggye kend...

Harmos János összekapta magán a lajbi elejét:

— Az se a te gondod... Csak a vályuból mindig eresz ki a vizet, ha megittattál. Az a béka csikó is azért nem iszik, mert a bornyu ivott előtte.

Gábor, hogy a lovakat bekötötte, kihuzta a vályu dugóját s hogy a viz megeredt, oda szólt a gazdához:

Kendet is bajos volna eladni... kend is lát még tán a fülével is...

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

Egy főtisztelendő lelkész levele.

Vilhelm Ferencz gyógyszerész, cs és kir. udv. szállító urnak Neunkirchen. Alsó-Ausztria. Radowitz, Csehország. U. p. Biin.

Ismételten jó eredménnyel használtam az ön Wilhelm-féle antiarthritikus, antireumatikus vértisztító theáját beteges állapotaimban, mint a máj, lép, szív és gyomor elzsírosodásainál, reumatikus hátreinczibántalmaknál, — gyenge emésztésnél, vértolulásnál, agygyomlásnál és pedig úgy, hogy ez által megtakarítottam magamnak egy fürdői vagy hidegvizgyógyintézeti turát, a mihez különben sajnos, nincsenek is meg az anyagi eszközök, hivatásomból kifolyólag pedig hiányzik a szükséges idő.

Biztosítom arról, hogy a magam részéről csak kellemes kötelességemmé teszem, hogy ezt a kitűnő Wilhelm-féle antiarthritikus antireumatikus vértisztító theát minden ilyen bajban szenvedőnek legmelegebben ajánljam és ahol csak tehetem, föl fogom dícsérni, hogy így önnek kitűnő találmányáért valamiképpen kimutassam hálámat és hogy a szenvedő emberiséget, ahogyan az ön pompásan gyógyító készítménye meg is érdemli, figyelmessé tegyem erre a gyógyszerre.

Kitűnő tisztelettel Winzenz John P. lelkész. Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész, cs. és kir. udv. szállítónál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógyszerárakban és drogueriákban.

Raktár Debreczenben Tóth Béla gyógyszerésztárában. (10.)

2025

1904

Biharmegyében fekvő Berettyóújfalú községben a legközelebbi

országos vásár

f. é. augusztus hó 10. és 11. napjain tartatik meg.

első napon juh. második napon ló és szarvasmarha, mindkét napon kirakodó vásár.

A község ez idő szerint sertésvész miatt zár alatt áll, kilátás van arra, hogy az országos vásár napjáiig felzabradul, mely körülményt utólag tudomására hozzuk a közönségnek.

Berettyóújfalú, 1904 július 26.

Kerekes Gyula, Kintar Mihály, jegyző főbíró.

Kávéház megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy a

Rákóczi kávéházat

a mai kor igényeinek megfelelően teljesen újonnan rendeztem be s azt folyó év

augusztus hó 1-én megnyitom.

Mint hogy ezen kávéházam a polgárok találkozó helye volt eddig is, felkérem a n. é. közönséget szívélyes pártfogásra. — Pontos, szelid kiszolgálásért kezdek.

Lévay I.
kávés.

Kenyér sütésre egész délelőtt elfogadtatik, Piac-utca 79.

Vendéglős, kávé és kereskedők figyelmébe!

Több oldali felszólításra elhatároztuk magunk, fehér és apró sütemények előállítására.

E célból a legjobb munkaerővel, valamint tiszta tej és vajjal dolgozunk és ahoz semmi féle müdolgokat nem használunk.

Ezáltal abba a kellemes helyzetben vagyunk, hogy az általunk előállított zsemle, kifli stb. az eddig a piacon forgalomban levőket úgy minőségben, mint kivitelben felülmulja és a legkényesebb igényeknek is megfelel.

A midőn az eddig belénk helyezett bizalomért köszönetet mondunk, kérjük azt új vállalatunkra is kiterjeszteni.

A n. é. közönség szíves rendeléseit kérve, maradtunk teljes tisztelettel

Orosházi házi-kenyér-sütőde.

Kenyér sütésre egész délelőtt elfogadtatik, Piac-utca 79.

Takarmányhiány

miatt étessük a

„MELASSIT“ erőtakarmányt

a Selypi cukor-gyár gyártmánya jobb, olcsóbb és kiadósabb, mint

tengeri, zab, korpa stb.

kapható:

Deutsch Albert és Fia
fűszerkereskedésében.

A ki

olcsón, jól, praktikusán és modernül építkezni akar

forduljon

BORSODY I. S. építész

irodájához Debreczenben Hunyadi-u. 21.

Templomok, városi lakóházak kastélyok, iskolák, fürdők, gyárak, gazdasági épületek stb. tervezését vagy elkészítését, nedves lakások szárasszá tételét, betonozást vagy bármily építkezéshez tartozó munkát elvállal.

Építkezésekre törlesztéses kölcsön előnyösen eszközöl ki. — Biztos szerrel előkészít a közele, ófaragó és acemes teri vizsá. — Építő iparosoknak előkészít tervrajzokat, költségvetést

Kenyér sütésre egész délelőtt elfogadtatik

Kenyér sütésre egész délelőtt elfogadtatik

Apró hirdetések.

Díja 10 szögig 40 fillér, minden további szó 4 fillér. vastagabb betűkkel n. omittott szó 4 kr. fillér.

A HOMOKKERT 230. számú, 210 négy-zögöl szülő két lakóházzal, kedvező feltételek mellett eladó — Értekezhetni Juhász Imrénél. Homokkert 230 szám.

A LEGJOBB, tisztán kezelt, friss pétsütemény kapható az Orosházi házi-kenyér sütődben. Simonyi-utca 2. szám.

A legolesőbb
bevásárlási forrás
Székely Jenő és Társa
utóda
uri és női-divat
cipőraktár cégnél
Piacz-
és Szent-Anna-utca
sarkán.

M-g augusztus hó 20-áig!

Szönyegraktárunk elhelyezése miatt az összes ott lévő árukat leszállítottuk

Különös olcsó alkalmivétel képen ajánlunk:

Főbb száz drb. szőnyegmaradékok felár.

Visszamaradt függönyöket felár.

Bulorszövet maradékokat felár.

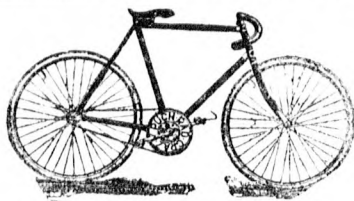
Egyes ágy- és asztalterítőket felár.

Visszamaradt valódi Smyrna szőnyegek félszó.

Bosznay J. és Társa

szőnyegháza, Kossuth-utca 11.

M-g augusztus hó 20-áig!

Ingyen és bérmentve küldjük 1904. évre szóló kerékpár- és részek árjegyzékünket.

Egyedüli elárúsiója a hírneves gráci Puch kerékpároknak.

Kerékpár részek nagy raktára, javító műhely.

Rosenberg és Hammer

villany-műszerészek, kerékpár- és varógép-
raktár

Debreczen, Piacz-utca 2-ik szám,
— a nagytemplom mellett. —

**BRAZAYFÉLE
SOSBORSZESZ**

NAGY ÜVEG
ÁRA: 2 KORONA
KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA
HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
MELLEKELVE VAN!

500 forintot

fizetek annak, a ki Bartilla fogvizének használata mellett, melynek üvege 35 kr. valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büzlik. (Csomagolások külön 10 kr.) Bartilla-Winkler Ed. Bécs. 191. Soam gasse 1. — Kapható Debreczenben minden gyógyszerárban. Határozottan kérjük Bartilla-féle fogvizet. Hamissító feljelentéséért, jó díjazás adatik. Oly helyekre, hol nem kapható, bérmentve küldök 7 üveget 2 forint 60 krért.

Az általánosan elismert kitünő

Mohai Ágnes

természe és magyar ásványviz, mely a külföldi Gieshülit legjobban pótolja, főraktára:

MÁYER JENŐ

fűszer és csemege üzletében.
Debreczen, Piacz- és Széchenyi-
utca sark.

1 literes üveg 19 kr.

$\frac{1}{2}$ „ „ 13 „
melyen leszállított áron kapható.

A befőt idény beáltával legolcsóbban ajánl
czukrot, hólyagpapírt, salicilport
és kötöző-zsineget

Molnár Jenő

Szent-Anna-utca 36. szám alatti
ujjonnan megnyitott fűszer-, bor-
és csemegeüzlete.

Ugyanott tanuló felvetetik.

Hajdusági
Bajuszpedró.

Szép bajusz

Védjegy.

nyerhető a híres Hajdusági bajuszpedró használata által, mely legjobb az összes bajuszpedró készítmények között. A bajuszt nem törli, nem tépi, mindég szép állásban tartja és soha sem keményedik meg.

Egy doboz ára 50 fillér.

Kapható:

Dr. Rotschnek V. Emil
utóda

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerésznél

Debreczen, Kossuth-utca 8. sz.

Valamint Tóth Béla gyógyszerárban.

Naponta frissen pergelt és darált kávé
válogatott fajokból!

A Fűvészkert-utca 14. szám alatt levő HARMATHY PÁL-féle fűszerüzletet átvetem s azt a mai kor igényeinek megfelelően friss áruval teljesen berendeztem.

Mindenféle fűszeráru kávé, cukor, liszt, só, korpa, petroleum, friss töltésű ásványvizek, a fekete tag tej termékeinek lerakata, naponta friss vaj, tejföl s jégbe hűtött aludt tej kapható.

Amidőn a pontos napi ársok betartása mellett, gyors és szolid kiszolgálásról t. vevőimat biztosítom, a n. é. közönség szives pártfogásait kérem s vagyok

tisztelettel

Merkli Ferencz,

Fűvészkert-utca 14.

Naponta friss liptai túró és élesztő.